

Raport cu privire la activitățile desfășurate de Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral” în cadrul referendumului republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

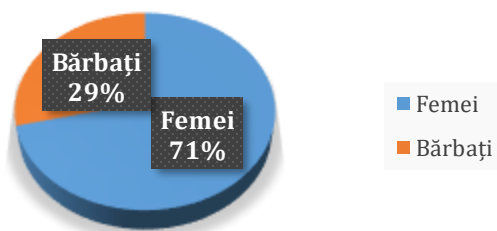
Introducere

La data de 05 august 2024, Instituția Publică „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral” a aprobat [Planul de instruire la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024](#), în baza căruia au fost realizate activitățile de instruire a membrilor organelor electorale, dar și a altor grupuri de beneficiari.

Instruirea membrilor și membrilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II (CECE II) a fost desfășurată în perioada 01-04 septembrie 2024. Au fost organizate [14 seminare de instruire regionale](#), în cadrul cărora au participat 309 de membri ai acestor organe electorale. La fiecare seminar au participat membrii a 2-4 CECE II, ceea ce a favorizat schimbul de experiență între funcționarii din diferite circumscripții referitor la subiectele abordate.

Analizând profilul participanților la aceste seminare de instruire, constatăm că majoritatea au fost femei (71,2%, respectiv bărbați -28,8%). Majoritatea membrilor CECE II au studii de masterat (41,1) și de licență (52,3%). Cca 6 % dintre participanții la seminar sunt absolvenți ai unei instituții de învățământ profesional tehnic sau învățământ general. O persoană are studii doctorale.

Profilul de gen al participanților/-telor la seminarele de instruire pentru membrii/-ele CECE II

Participanții au fost familiarizați cu: particularitățile organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, modalitatea de lucru a CECE II, constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare, colaborarea cu persoanele autorizate să asiste la procedurile electorale, examinarea contestațiilor electorale, răspunderea pentru încălcarea legislației electorale, atribuțiile consiliului electoral de circumscripție electorală de nivelul

II în ziua alegerilor și centralizarea rezultatelor votării pe circumscripție, etc.

Membrii consiliului electoral de circumscripție pentru secțiile de votare din străinătate au fost instruiți în cadrul unui seminar desfășurat conform programului de instruire similar celorlalte CECE II, cu evidențierea particularităților organizării votării în secțiile de votare din străinătate,

precum și în cadrul unui curs de instruire în baza metodologiei internaționale BRIDGE pe subiectul „[Votarea în afara țării](#)”, cu accent pe specificul exercitării votului prin corespondență. În cadrul cursului a fost prezentată experiența altor state la toate etapele implementării acestei metode alternative de vot, fiind discutate provocările întâmpinate și soluțiile implementate. De asemenea au fost prezentate principalele prevederi ale legii nr. 109/2022 privind implementarea parțială a votului prin corespondență și evidențiate procedurile care urmau să fie realizate de către birourile electorale pentru votul prin corespondență.

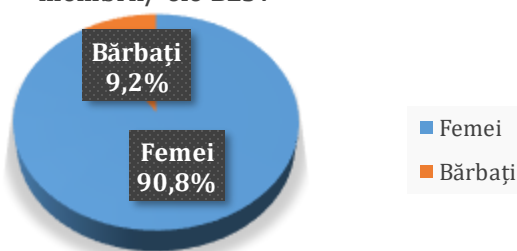
Instruirea membrilor consiliului electoral de circumscripție pentru localitățile din stânga Nistrului a avut loc separat, iar în cadrul sesiunilor de instruire au fost enumerate particularitățile exercitării atribuțiilor acestui consiliu.

Instruirea membrilor și birourilor electorale ale secțiilor de votare (BESV) a fost desfășurată în 2 etape, după cum urmează:

Etapa I: 24 septembrie 2024 - [conferințe live pe YouTube](#) care au cuprins următoarele tematici: particularitățile organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și a referendumului republican constituțional, modalitatea de lucru a BESV, calitatea de membru BESV, răspunderea pentru încălcarea legislației electorale. Au fost desfășurate 2 conferințe live, dintre care una în limba română și una în limba rusă, înregistrând un număr total de 12917 de vizualizări. 1523 membri au completat fișa personală a participantului la instruire.

Etapa II: 25 septembrie – 07 octombrie 2024 - seminare față în față cu participarea membrilor din cadrul BESV la care au fost abordate următoarele subiecte: lucrul cu listele electorale, colaborarea cu persoanele autorizate să asiste la operațiunile electorale, pregătirea pentru votare și accesibilitatea procesului electoral în secția de votare, responsabilitățile BESV în ziua alegerilor, numărarea voturilor de către BESV și documentația electorală aferentă, sistematizarea, împachetarea, sigilarea și transmiterea documentelor (materialelor) și echipamentului electoral. Au fost desfășurate 341 de seminare, în cadrul cărora, 11 685 de funcționari electorali au dobândit competențe de realizare a operațiunilor electorale.

Profilul de gen al participanților/-telor la
seminarele de instruire pentru
membrii/-ele BESV

Analizând profilul participanților la aceste seminare de instruire, constatăm că majoritatea au fost femei (90,8%, respectiv bărbați - 9,2%). Majoritatea membrilor BESV dețin studii de licență (41,9%) și profesional tehnice (32,1%). 12,9% au studii de masterat și 12,6% din participanți sunt absolvenți ai unei instituții de învățământ general. 0,4% dintre membrii BESV au studii doctorale.

Instruirea membrilor/ membrilor BESV din afara țării a avut loc în cadrul a [19 webinare pe platforma Zoom](#). Programul de instruire a fost adaptat specificului activității birourilor electorale din afara țării. La activitățile de instruire desfășurate în perioada 11-13 octombrie au participat 969 de funcționari electorali.

Instruirea membrilor/ membrilor BESV pentru votul prin corespondență s-a desfășurat în cadrul a 2 webinare pe Zoom, la care au participat 15 funcționari electorali din cele 3 birouri electorale pentru votul prin corespondență, după cum urmează:

Etapa I: 26 septembrie – webinar care a vizat în principal următoarele operațiuni electorale: organizarea activității birourilor pentru votul prin corespondență, sistematizarea, împachetarea și expedierea plicurilor către alegători, recepționarea și păstrarea plicurilor exterioare de la alegători, utilizarea subsistemului pentru votul prin corespondență.

Etapa II: 11 octombrie – [webinar](#) axat pe procedurile care urmau a fi realizate după termenul limită de recepționare a plicurilor: numărarea plicurilor și a voturilor, completarea documentelor aferente acestui proces, sistematizarea, împachetarea și transmiterea documentelor și materialelor electorale.

Instruirea operatorilor și operatoarelor din cadrul Consiliilor electorale de circumscripție electorală de nivelul II s-a desfășurat pe data de 12 septembrie, în format online, prin intermediul platformei Zoom. Participanții la [webinarul](#) organizat împreună cu Direcția Management Alegeri și Direcția comunicare, relații publice și mass-media din cadrul Comisiei Electorale Centrale, au fost familiarizați cu modul de gestionare a informației în modulele SIAS la care au avut acces. Pe agenda seminarului s-a regăsit și subiectul securității cibernetice în context electoral. Reprezentanții Institutului European de Studii Politice din Moldova (IESPM) le-au relatat celor 100 de participanților despre protecția integrității procesului electoral, apărarea împotriva ingerințelor externe, protecția datelor personale, asigurarea funcționării neîntrerupte a infrastructurii electorale etc.

Instruirea operatorilor și operatoarelor SIAS Alegeri a fost desfășurată pe data de 11 octombrie în cadrul a [2 conferințe live pe YouTube](#) (prima în limba română și a doua în limba rusă). Link-urile către conferințe au fost accesate de 13910 de ori. Fișa personală a participantului la instruire a fost completată de 4012 operatori. Pentru turul II au fost organizate 5 webinare, cu participarea a 178 de operatori din cadrul BESV din străinătate.

În cadrul conferințelor au fost explicate atribuțiile operatorului privind înregistrarea în sistem a prezenței la vot, a informației din procesele-verbale privind rezultatele numărării voturilor, funcționarea sistemului de supraveghere video etc. Participanții au beneficiat și de o prezentare privind igiena cibernetică. Reprezentantului Fundației Internaționale pentru Sisteme Electorale (IFES) a oferit explicații referitor la setul de reguli ce urmează a fi respectate în vederea prevenirii atacurilor cibernetice.

Instruirea persoanelor responsabile de gestionarea Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA)

În perioada 15-22 august 2024, CICDE a desfășurat [5 webinare](#) pentru [435 de registratori](#) care s-au înregistrat pentru participarea la instruire prin intermediul platformei [cursuri.cicde.md](#). Alți 385 de registratori au participat la acest tip de instruire desfășurată până la începerea perioadei electorale: [19-20 iunie](#). Astfel, în total, 820 de persoane au primit explicații privind modul de gestionare a informației despre alegători în listele electorale și au înțeles care sunt particularitățile activității acestora.

În cadrul alegerilor locale generale, CICDE a desfășurat *seminare de instruire pentru alți actori electorali*.

Secretarii și secretarele consiliilor locale. Instruirile online/față în față, au fost realizate în vederea familiarizării participanților cu atribuțiile care revin în sarcina acestora în perioada electorală: convocarea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în prima ședință, colaborarea cu organe electorale, etc. În intervalul 22-24 septembrie au fost desfășurate 6 seminare și 27 webinare pentru un număr de 717 de persoane.

Judecători și judecătore, procurori și procuroare. Pe data de 06 iunie, CICDE în parteneriat cu Institutul Național de Justiție din Republica Moldova, Comisia Electorală Centrală și Consiliul Europei au desfășurat un seminar pentru [46 de judecători și procurori](#) privind procesul de examinare și soluționare a litigiilor electorale în cadrul alegerilor prezidențiale și referendum republican constituțional. Experții contractați de CICDE și instituțiile partenere au prezentat principiile directe, normele legale aplicabile, dar și practica națională și internațională privind soluționarea litigiilor electorale de către instanțele de judecată.

Polițiști și polițiste. În intervalul [11-12 septembrie](#) au fost organizate 4 webinare cu tematica: „Asigurarea ordinii publice în procesul electoral”. Cei [287 de angajați](#) ai subdiviziunilor teritoriale ale Ministerului Afacerilor Interne au fost familiarizați cu cadrul normativ privind organizarea și desfășurarea acestui scrutin, atribuțiile poliției în procesul electoral, normele legale privind răspunderea contravențională și penală pentru încălcările legislației electorale.

Carabinieri și carabiniere. Pe subiectul „Asigurarea ordinii publice în procesul electoral”, în perioada [23 august - 06 septembrie](#) au fost [desfășurate 4 seminare în or. Chișinău, Bălți și Comrat pentru 105 carabinieri](#), ca răspuns la demersul privind organizarea acestor activități de instruire adresat Centrului de instruire continuă în domeniul electoral de către Inspectoratul General de Carabinieri.

Pretendenți și pretendente la funcția de Președinte al Republicii Moldova și a membri ai grupurilor de inițiativă. 16 persoane au participat la [webinarul](#) desfășurat pe data de 26 august, iar cca 100 persoane au parcurs cursul de instruire la distanță: „[Colectarea semnăturilor în susținerea candidatei/candidatului independent sau inițierea referendumului](#)”

Reprezentanții și reprezentante ale concurenților electorali și a participanților la referendum. Pe data de 17 și 18 octombrie, 320 de persoanele confirmate de organele electorale în calitate de reprezentanți ai concurenților electorali și a participanților la referendum au participat în cadrul unei instruirii online pe ZOOM și a unei conferințe pe [YouTube](#). Participanții au fost familiarizați cu prevederile cadrului normativ electoral privind particularitățile desfășurării scrutinelor din 20 octombrie, dar și cu ansamblul de drepturi și obligații pe care le au reprezentanții.

Pentru instruirea funcționarilor electorali și a altor subiecți implicați în alegeri au fost elaborate/actualizate, publicate/distribuite următoarele materiale metodico-didactice:

1. Manual pentru membrii/membrele Consiliilor electorale de circumscripție electorală de nivelul II la alegerile prezidențiale (limba română)
2. Manual pentru membrii/membrele Consiliilor electorale de circumscripție electorală de nivelul II la alegerile prezidențiale (limba rusă)
3. Manual pentru membrii/membrele Birourilor electorale ale secțiilor de votare la alegerile prezidențiale (limba română)
4. Manual pentru membrii/membrele Birourilor electorale ale secțiilor de votare la alegerile prezidențiale (limba rusă)

5. Manual pentru membrii/membrele Birourilor electorale ale secțiilor de votare din afara țării la alegerile prezidențiale (limba română), versiune electronică
6. Manual pentru funcționari electorali privind organizarea și desfășurarea votului prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română), versiune electronică
7. Ghid pentru organele electorale privind particularitățile organizării și desfășurării referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 (limba română)
8. Ghid pentru organele electorale privind particularitățile organizării și desfășurării referendumului republican constituțional din 20 octombrie 2024 (limba rusă)
9. Manual pentru operatorul /operatoarei SIASA
10. Ghid pentru candidatul/candidata la alegerile prezidențiale. Instrucțiuni pentru colectorul de semnături în susținerea candidatului/candidatei
11. Îndrumar pentru persoanele responsabile de evidența contabilă a alocațiilor din bugetul de stat destinate organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și referendumului republican din 20 octombrie 2024
12. Manual operațional destinat funcționarilor Ministerului Afacerilor Interne: „Asigurarea ordinii publice în procesul electoral”
13. Ghid privind procedura de depunere a contestațiilor în domeniul electoral
14. Fișa didactică: Activitățile biroului electoral al secției de votare în prima ședință
15. Fișa didactică „Deschiderea secției de votare”
16. Poster: Axa timpului pentru membrii/ membrele CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional
17. Poster: Axa timpului pentru membrii/ membrele BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional
18. Poster: Axa timpului pentru membrii/ membrele BESV pentru votul prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional, versiune electronică
19. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română)
20. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE II la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba rusă)
21. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba română)
22. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV la alegerile prezidențiale și referendumul constituțional (limba rusă)
23. Poster: Pașii de numărare a voturilor
24. Fișa didactică: Pașii de numărare a voturilor (votul prin corespondență), versiune electronică
25. Film metodic-didactic: „Procedura de sistematizare și împachetare a plicurilor cu materiale pentru votarea prin corespondență la alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional de la 20 octombrie 2024”.

Toate produsele educaționale elaborate de CICDE în acest scrutin sunt disponibile în format electronic aici:

<https://cicde.md/2024/08/vezi-materiale-2/>

<https://cicde.md/2024/08/vezi-materiale/>

<https://cicde.md/2023/10/alti-subiecti/>

În total, pentru buna desfășurare a scrutinelor din 20 octombrie, în cadrul a 366 de seminare, 69 de webinare, 5 videoconferințe pe YouTube, CICDE a instruit 19724 de persoane.

Categoriile de persoane instruite de CICDE pentru scrutinul din 20 octombrie 2024

■ Membri CECE II (309)	■ Membri BESV (12669)
■ Operatori CECE II (65)	■ Operatori SIASA (4190)
■ Registratori (820)	■ Judecători și procurori (46)
■ Polițiști și carabinieri (472)	■ Secretari ai Consiliilor locale (717)
■ Reprezentanți ai concurenților electorali (320)	■ Concurenți și colectori (116)